

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС - 12/2 / 19г.	1-06-2021

НАЦИОНАЛЕН ИНСТИТУТ ЗА ПРАВОСЪДИЕТО

Изх. №

ПА-02-124 / 11.06.2021

ДО

Г-Н ЛОЗАН ПАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛСТВАЩ
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

СТ А Н О В И Щ Е

От Незабравка Стоева,

директор на дирекция „Начално и въвеждащо обучение” в Националния институт на правосъдието

ОТНОСНО: Въпроси-предмет на дискусия и анализ, следващи от Доклад за Модел 4, разработен в рамките на Дейност 1 "Разработване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури" по проект "Създаване на модел за оптимизация на съдебната карта на българските съдилища и прокуратури и разработване на Единна информационна система на съдилищата", изпълняван от ВСС по Оперативна програма "Добро управление" 2014-2020 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПАНОВ,

Докладът по Модел 4 по съществото си е проект на модел за много радикална реформа на съдебната карта в страната ни. Моделът не държи сметка за установените добри традиции в българското наказателно и гражданско правораздаване. Акцент, превърнал се във фактическа цел на проекта е преодоляването на проблема с натовареността на съдиите в редица съдилища. Предложената реорганизация ще създава обективно редица други проблеми както за съдиите, така и за гражданите. Успоредно с това се повдигат редица въпроси имащи пряко отношение към:

МЛАДШИТЕ СЪДИИ

1. Длъжността „младши съдия” следва да бъде заличена по съображенията, изложени от авторите на модела. Възможно е да бъде въведена нова фигура „кандидат за районен съдия”, който подлежи на задължително обучение в НИП и след приключването на обучението следва да встъпи в районен съд. Следва да има и съответната специализация. Стои въпросът с мандатът на фигурата „кандидат за районен съдия”. Решаването на този основополагащ въпрос ще даде отговор по отношение на планирането на конкурсите.

2. По отношение на конкурса за кандидат за районен съдия – възможни са два подхода:

Организиране на централизиран външен конкурс за кандидат за районен съдия.

При този подход ВСС организира и провежда централизиран конкурс за заемане на длъжността „кандидат за районен съдия”. След приключването на конкурса и одобряването на окончателния списък обучението на курсистите следва да бъде организирано, като бъде

1. The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. This is essential for ensuring the integrity of the financial data and for providing a clear audit trail.

2. The second part of the document outlines the various methods used to collect and analyze data. These methods include direct observation, interviews, and the use of specialized software tools.

3. The third part of the document describes the results of the data collection and analysis. It shows that there is a significant correlation between the variables being studied, which supports the hypothesis that was tested.

4. The final part of the document provides a conclusion and discusses the implications of the findings. It suggests that the results of this study could be used to inform policy decisions and to guide future research in this area.

съобразен професионалният опит и след провеждането на оценка на потребностите от обучение би могло да се сформират групи, чийто програми и продължителност на обучението да бъде различна, съобразно резултатите от тази оценка.

Организиране на вътрешен конкурс за кандидат за районен съдия.

При този подход се дава предимство на съдебните служители с определен стаж в съдебната система (например 3 години), които след провеждането на конкурс да подлежат на обучение, което да бъде по-кратко като продължителност и програмата да бъде съобразена отново с оценка на потребностите от обучение. По този начин съдебните служители – съдебни/прокурорски помощници, съдебни секретари, деловодители, административни секретари, съдебни администратори и т.н. биха могли да израстват в съдебната система. По този начин ще се постигне едно поетапно израстване и развиване на съдебните кадри. Подобен подход се наблюдава във Франция и Испания, където има смесена система по отношение на провеждането на конкурса за постъпване в съдебната система.

Кратък анализ през последните три години сочи, че само от 2 до 18% от преминалите курса за задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдии са без всякакъв практически опит и са станали курсисти непосредствено след завършването на юридическото си образование и придобиване на юридическа правоспособност.

Между 30 и 35% от курсистите са спечелили конкурса за кандидати за младши съдии след стаж като съдебни помощници в различни органи на съдебната власт.

3. По отношение на продължителността на обучението на кандидатите за младши съдия/районен съдия – 9 месеца е подходящ период за обучение за курсист.

4. Следва ли да има финални изпити след провеждането на обучението? Резултатите от финалните изпити показват, че курсистите са добре подготвени още при постъпването в НИП. Това от своя страна поставя въпросът необходимо ли е да се провеждат финални изпити. Би могло да се сформира една цялостна оценка на обучаемите, която да обхваща целият период на обучение и която да съдържа текущите оценки по време на обучението, както и констатации и оценки от проведените практически стажове. Отделно от това след приключването на обучението се изготвят доклади за нравствени и професионални качества, което допълва цялостната оценка за подготовката на съответния кандидат.

В редица европейски държави не се провеждат финални изпити на младите магистрати – например Белгия, Естония, Ирландия, Италия, Португалия, Чехия и Холандия.

5. Фигурата на постоянните преподаватели следва да остане, тъй като оценката на потребностите от обучение, текущата оценка в хода на обучението и доклада за нравствени и професионални качества следва да бъде изготвена от постоянния преподавател. Същият следва да осъществява наблюдение и контрол по време на провежданите стажове, да дава препоръки за допълнително обучение на отделните курсисти в случай на необходимост, както и да осъществява контакт с наставниците.

6. Фигурата на наставниците следва да бъде въведена още в периода на задължителното първоначално обучение. Целта на тази промяна е именно те да наблюдават провеждането на практическите стажове, те да дадат своите констатации и препоръки към курсистите и по този начин ще се премине плавно към работната среда.

ПОВИШАВАНЕ НА СЪДИИ ОТ РАЙОННО НА ОКРЪЖНО НИВО

1. Програмите за обучение на съдии при повишаване от районно на окръжно ниво следва да се актуализират съобразно законовите промени относно подсъдността.
2. Следва да се изясни в какъв срок ще се проведат обученията на съдиите, повишени на окръжно ниво след въвеждането на Модел 4?

ПОВИШАВАНЕ В АПЕЛАТИВЕН СЪД

1. Необходимо е да се създадат програми за обучение при повишаване в Апелативен съд.
2. Следва да се изясни каква ще бъде продължителността на обученията?
3. В какъв срок след въвеждането на Модел 4 следва да бъдат обучени повишените съдии?

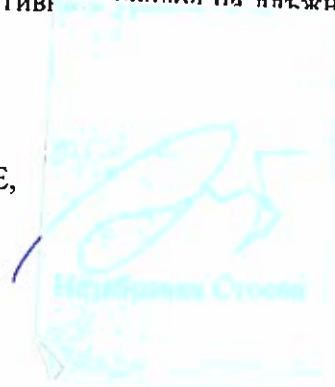
ДРУГИ ВЪПРОСИ

1. Проектът не отчита редица разпоредби на действащият ЗСВ. Изцяло игнорирана е нормата на чл. 177 ЗСВ.
2. Липсва прогноза за близките 5 – 10 години за това какви нови попълнения ще са необходими за съдилищата в случай, че се приеме предложената промяна на подсъдността, което е от съществено значение за бъдещото кадрово обезпечение на съдебната система, с високо професионално подготвени съдии.
3. Ако се запази длъжността „младши съдия“, към окръжните или апелативни съдилища ще бъде длъжността при предвижданите с проекта сериозни промени в подсъдността в наказателното и гражданското право?

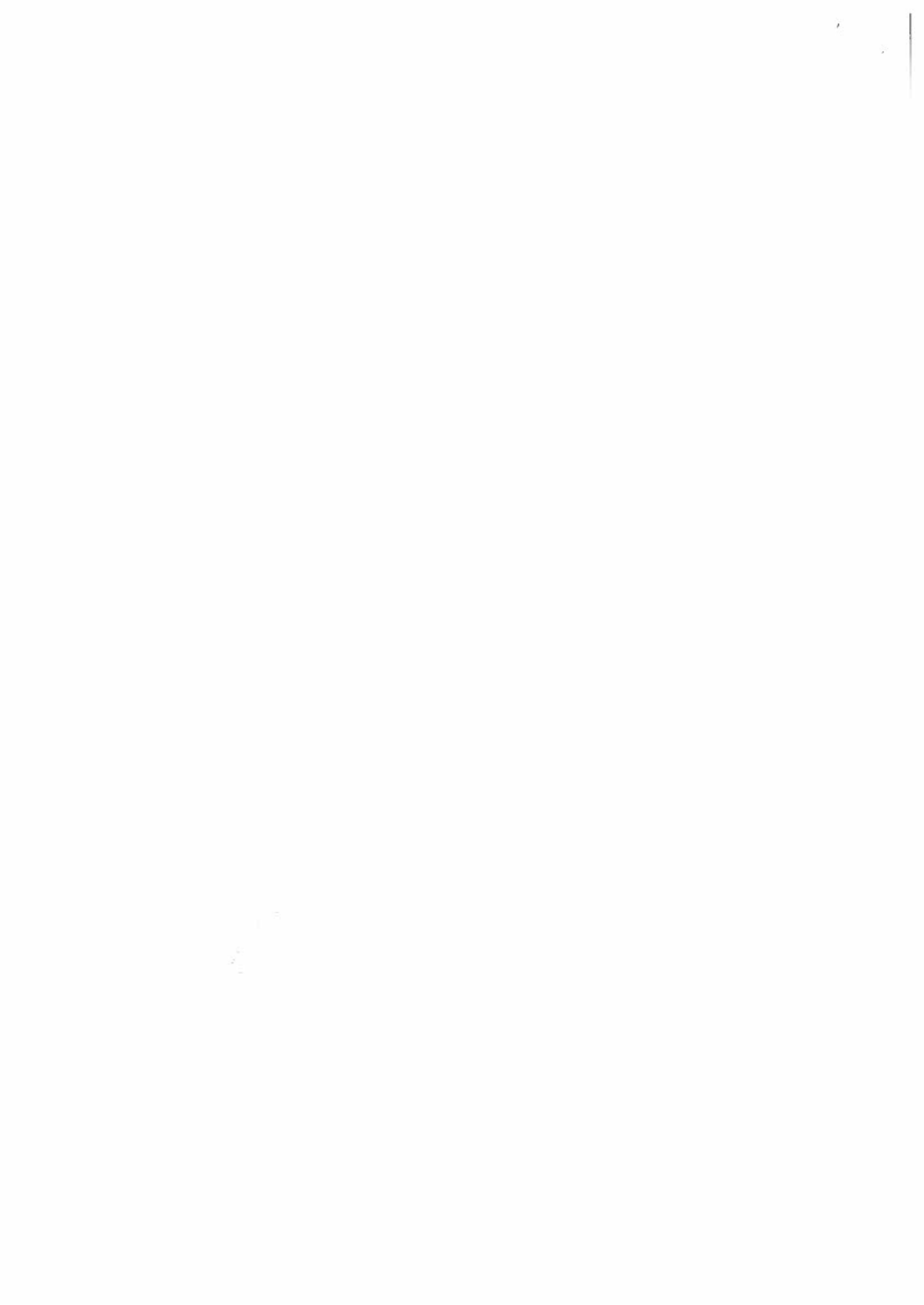
Директорът на НИП изразява готовност за участие в дебата на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по доклада на Модел 4.

Приложение: Историческа справка за нормативната уредба на длъжността „младши съдия“.

С УВАЖЕНИЕ,

Историческа справка за нормативната уредба на длъжността „младши съдия“

**ЗАКОН за
устройство на
съдилищата**

(отменен 25.07.1994
г.)

Чл. 61, ал. 3 Младшите съдии се избират от Народното събрание за срок от 1 година. Министърът на правосъдието може да продължи срока с още до 1 година.

Чл. 67. (1) Младшите съдии участват като членове при разглеждане на дела в състав от съдии. В състава може да участва само един младши съдия.

(2) (Нова - ДВ, бр. 91 от 1982 г., изм., бр. 46 от 1991 г.) Младши съдия, който е прослужил 6 месеца, може да бъде командирован от министъра на правосъдието да изпълнява

Чл. 66. (1) (Изм. - ДВ, бр. 91 от 1982 г., бр. 46 от 1991 г.) За районен съдия може да бъде избрано лице, което е прослужило 1 година като младши съдия, съдебен изпълнител или нотариус, а за погорните съдебни длъжности в районен, окръжен или военен съд - което е прослужило на непосредствено по-ниска съдийска длъжност или като повишено в съответен ранг най-малко 2 години.

**ЗАКОН за
съдебната власт**

(редакция от
22.07.1994 г.)

Чл. 147. (1) За младши съдия и младши прокурор може да бъде назначено лице, което отговаря на изискванията по чл. 126.

(2) Младшите съдии и младшите прокурори се назначават от Висшия съдебен съвет за срок от две години, който може да бъде продължен с още шест месеца.

(3) Младшите съдии се назначават в окръжен или военен съд. Младшите прокурори се назначават в районна или в окръжна и военна прокуратура.

(4) Младшите съдии при встъпването си в длъжност полагат клетвата по чл. 107, а младшите прокурори - клетвата по чл. 108.

Чл. 126. За съдия, прокурор и следовател може да бъде назначено лице, което има само българско гражданство и отговаря на следните изисквания:

1. да е завършило висше юридическо образование;
2. да е преминало изискуемия стаж и да е придобило юридическа правоспособност;
3. да не е осъждано на лишаване от свобода за умишлено престъпление, независимо че е реабилитирано;
4. да притежава необходимите нравствени и професионални качества.

**ЗАКОН за
съдебната власт**

(отменен 11.08.2007
г.)

Чл. 147. (1) За младши съдия и младши прокурор може да бъде назначено лице, което отговаря на изискванията по чл. 126.

(2) Младшите съдии и младшите прокурори се назначават от Висшия съдебен съвет за срок от две години, който може да бъде продължен с още шест месеца.

(3) Младшите съдии се назначават в окръжен или военен съд. Младшите прокурори се назначават в районна или в окръжна и военна прокуратура.

(4) Младшите съдии при встъпването си в длъжност полагат клетвата по чл. 107, а младшите прокурори - клетвата по чл. 108.

Чл. 148. (1) Младшите съдии участват като членове при разглеждането на дела в състав от съдии. В състава може да участва само един младши съдия.

(2) Младшите съдии и младшите прокурори след прослужване на една година могат да бъдат командировани да изпълняват съдийска или прокурорска длъжност съответно в районен съд и прокуратура.

Чл. 127а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2002 г., изм., бр. 29 от 2004 г., бр. 39 от

2006 г.) (1) Назначаването на младши съдии, младши прокурори и младши следователи се извършва след провеждане на конкурс.

(2) Планирането на назначенията на младшите съдии, младшите прокурори и младшите следователи се извършва за всяка следваща календарна година от Висшия съдебен съвет по предложение на ръководителите на съответните органи на съдебната власт.

(3) Планираните щатни бройки за младши съдии, младши прокурори и младши следователи не могат да се променят след обявяването на конкурса.

(4) Конкурсът се провежда не по-малко от веднъж годишно и не по-късно от три месеца след обявяването му.

Чл. 147. (1) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 29 от 2004 г., доп., бр. 39 от 2006

г.) За младши съдия, младши прокурор и младши следовател може да бъде назначено лице, което отговаря на изискванията по чл. 126 и е издържало конкурса по чл. 127а, ал. 1.

(2) (Изм. и доп. - ДВ, бр. 29 от 2004 г., доп., бр. 39 от 2006

г.) Младшите съдии, младшите прокурори и младшите следователи се назначават от Висшия съдебен съвет за срок от две години, който може да бъде продължен с още шест месеца. Овакантените щатни бройки не могат да се трансформират.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 29 от 2004 г.) Младшите съдии се назначават в окръжен или военен съд. Младшите прокурори се

	<p>назначават в районна или в окръжна и военна прокуратура. Младшите следователи се назначават в окръжна следствена служба.</p> <p>(4) (Нова - ДВ, бр. 30 от 2006 г.) Младшите съдии при административните съдилища се назначават от Висшия съдебен съвет за срок 3 години, който може да бъде продължен с още една година.</p> <p>(5) (Доп. - ДВ, бр. 29 от 2004 г., предишна ал. 4, бр. 30 от 2006 г.) Младшите съдии при встъпването си в длъжност полагат клетвата по чл. 107, а младшите прокурори и младшите следователи - клетвата по чл. 108.</p> <p>(6) (Нова - ДВ, бр. 39 от 2006 г.) На назначените по установения ред младши съдии, младши прокурори и младши следователи ръководителят на съответния съд, прокуратура или следствена служба определя със заповед съдия, прокурор или следовател наставник, който наблюдава и подпомага професионалното им развитие.</p>
<p>ЗАКОН за съдебната власт</p> <p>(редакция от 30.07.2002 г.)</p>	<p>Чл. 147. (1) За младши съдия и младши прокурор може да бъде назначено лице, което отговаря на изискванията по чл. 126 .</p> <p>(2) Младшите съдии и младшите прокурори се назначават от Висшия съдебен съвет за срок от две години, който може да бъде продължен с още шест месеца.</p> <p>(3) Младшите съдии се назначават в окръжен или военен съд. Младшите прокурори се назначават в районна или в окръжна и военна прокуратура.</p> <p>(4) Младшите съдии при встъпването си в длъжност полагат клетвата по чл. 107 , а младшите прокурори - клетвата по чл. 108 .</p> <p>Чл. 127а. (Нов - ДВ, бр. 74 от 2002 г.) (1) Назначаването на младши съдии и на младши прокурори се извършва след провеждане на конкурс. Конкурс се провежда и при първоначално назначаване на длъжност в органите на съдебната власт при липса на кандидат от органите на съдебната власт до обявяването на конкурса.</p> <p>(2) Условието и редът за провеждане на конкурса се определят от Висшия съдебен съвет с наредба.</p> <p>(3) Висшият съдебен съвет обявява чрез "Държавен вестник" централизиран конкурс с определяне броя на длъжностите и органи на съдебната власт, за които се отнасят.</p> <p>(4) При провеждане на конкурсите по ал. 1 кандидатите трябва да отговарят на изискванията по чл. 126 и 127 за съответната длъжност.</p> <p>(5) Съответният ръководител по чл. 30 в 7-дневен срок внася предложение за назначаване на спечелилия конкурса кандидат пред Висшия съдебен съвет.</p>
<p>ЗАКОН за</p>	<p>Чл. 238. За младши съдия и младши прокурор може да се назначи лице, което отговаря на изискванията по чл. 162 и е</p>

<p>съдебната власт</p> <p>(редакция от 04.01.2011 г.)</p>	<p>издържало съответния конкурс.</p> <p>Чл. 239. (1) Младши съдия се назначава в окръжен съд. (2) Младши прокурор се назначава в районна прокуратура.</p> <p>(3) (Отм. - ДВ, бр. 33 от 2009 г.).</p> <p>Чл. 176. (1) За заемане на длъжност в органите на съдебната власт се провежда централизиран конкурс за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. младши съдии и младши прокурори; 2. първоначално назначаване. <p>(2) Конкурсът по ал. 1, т. 1 се провежда най-малко веднъж годишно и не по-късно от три месеца след обявяването му. (3) Конкурсът по ал. 1, т. 2 се провежда два пъти годишно и не по-късно от два месеца след обявяването му.</p> <p>Чл. 258. (1) Непосредствено след встъпването им в длъжност младшите съдии и младшите прокурори преминават задължителен курс на първоначално обучение в Националния институт на правосъдието.</p> <p>(2) Курсът на обучение по ал. 1 е 6 месеца. През това време курсистите получават възнаграждението за длъжността, на която са назначени, и се освобождават от правоприлагане. (3) В края на обучението по ал. 1 младшите съдии и младшите прокурори полагат изпит, който се оценява с "издържал" и "неиздържал". (4) При оценка "неиздържал" младшият съдия и младшият прокурор се явяват повторно на изпит след три месеца. При получена оценка "неиздържал" лицето се освобождава от заеманата длъжност. (5) Националният институт на правосъдието осъществява методическо ръководство на младшите съдии и младшите прокурори след завършване на курса на обучение по ал. 1, докато заемат съответната длъжност.</p>
<p>ЗАКОН за съдебната власт</p> <p>(редакция от 21.10.2011 г.)</p>	<p>Чл. 238. (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) За младши съдия и младши прокурор може да се назначи лице, което отговаря на изискванията по чл. 162, издържало е конкурс по чл. 176, ал. 1, т. 1, както и съответните изпити след завършен курс на задължително първоначално обучение в Националния институт на правосъдието.</p> <p>Чл. 249. (1) Националният институт на правосъдието осъществява:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия и младши прокурор; <p>Чл. 258. (Изм. - ДВ, бр. 32 от 2011 г., в сила от 1.01.2012</p>

г.) (1) Срокът на обучението по чл. 249, ал. 1, т. 1 е 9 месеца и започва през месец септември на съответната година. През време на обучението кандидатите за младши съдии и за младши прокурори получават стипендия от бюджета на Националния институт на правосъдието в размер на седемдесет на сто от основното възнаграждение на младши съдия и младши прокурор.

(2) В края на обучението кандидатите за младши съдии и младши прокурори полагат писмен и устен изпит с практическа насоченост, като оценките са по шестобалната система.

(3) Изпитите по ал. 2 се провеждат от комисия, определена от Висшия съдебен съвет, в състав председател и четирима членове, която включва съдии и прокурори. В комисията не могат да участват постоянни преподаватели в Националния институт на правосъдието, както и членове на Висшия съдебен съвет.

(4) Резултатите от писмения и устния изпит се обявяват на общодостъпно място в сградата на Националния институт на правосъдието и на страницата му в интернет.

(5) За резултатите от изпитите се изготвя обща оценка, която представлява средно аритметично от сбора от оценката от писмения и устния изпит, и се изпраща на Висшия съдебен съвет.

